

1. POLUGODIŠNJE IZVJEŠĆE

NEZAVISNOG MEHANIZMA NADZORA
POSTUPANJA POLICIJSKIH SLUŽBENIKA MINISTARSTVA UNUTARNJIH POSLOVA
U PODRUČJU NEZAKONITIH MIGRACIJA I MEĐUNARODNE ZAŠTITE
Lipanj-Prosinac 2021.

Zagreb, prosinac 2021.

SADRŽAJ

1. Uvod	3
2. Aktivnosti nadzora Mehanizma	6
2.1. Analiza primarnih izvora podataka	
2.2. Analiza sekundarnih izvora podataka	
3. Ostale aktivnosti	11
4. Preliminarni nalazi	12
a. Učinkovitost pravnog okvira	
b. Pravila postupanja MUP-a, izazovi u praksi postupanja policijskih službenika, utvrđene nepravilnosti i primjeri dobre prakse	
c. Poteškoće s kojima se susreću iregularni migranti	
5. Preporuke	17
Popis korištenih izvora	20
Prilog: Sporazum o suradnji radi provedbe Nezavisnog mehanizma nadzora postupanja policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova u području nezakonitih migracija i međunarodne zaštite od 8. lipnja 2021. godine	

1. UVOD

Nezavisni mehanizam nadzora postupanja policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova u području nezakonitih migracija i međunarodne zaštite (dalje u tekstu: Mehanizam) osnovan je Sporazumom od 8. lipnja 2021. godine (dalje u tekstu: Sporazum) kojeg su potpisnici Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske (dalje u tekstu: MUP) s jedne strane i Akademija medicinskih znanosti Hrvatske (dalje u tekstu: AMZH), Akademija pravnih znanosti Hrvatske (dalje u tekstu: APZH), Centar za kulturu dijaloga (dalje u tekstu: CKD), Hrvatski Crveni križ (dalje u tekstu: HCK) i prof. dr. sc. Iris Goldner Lang s druge strane. Sporazum definira svrhu i temeljne pojmove, provoditelje aktivnosti, vrste odnosno tipove aktivnosti (vidi poglavlje 2.), mjesta njihove provedbe, strukturu i financiranje Mehanizma. Vrijeme primjene Sporazuma je godina dana (uz mogućnost produljenja). Unutar tog vremena Mehanizam provodi 20 promatranja (najavljenih i nenajavljenih) nad postupanjem policijskih službenika. Mehanizam se sastoji od Koordinacijskog odbora (5 članova, po jedan ispred AMZH, APZH, CKD i HCK te prof. dr. sc. Iris Goldner Lang), koji neovisno od MUP-a (čiji službenici nisu nazočni sastancima Odbora) odlučuje o provođenju aktivnosti i Neposrednih provoditelja (8 članova, po 2 člana ispred AMZH, APZH, CKD i HCK) koji temeljem odluke Koordinacijskog odbora provode promatranja na terenu (policijske postaje, granični prijelazi, zelena granica, prihvatilišta za strance itd.).

Voditelj Koordinacijskog odbora je prof. dr. sc. Davor Derenčinović (APZH), a članovi su doc. dr. sc. Krunoslav Capak, dr. med. (AMZH), mr. sc. Nermin Botonjić (CKD), prim. Josip Jelić, dr. med. (HCK) i prof.dr.sc. Iris Goldner Lang. Neposredni provoditelji su prof. dr. sc. Nadan Rustemović, dr. med. i prof. dr. sc. Mario Starešinić, dr. med. (AMZH), prof. dr. sc. Davorin Lapaš, izv. prof. dr. sc. Damir Primorac (APZH), Samir Ilijazi, mag. iur., g. Admir Muhić (CKD), g. Robert Markt i g. Branislav Tomić (HCK). Logističku i administrativnu potporu u radu Mehanizma osigurava MUP koji je, u skladu sa Sporazumom, imenovao službenika za kontakt radi osiguravanja nesmetane i pravovremene razmjene informacija i obavljanja drugih poslova kojima se omogućava izvršavanje nadzornih i ostalih aktivnosti Mehanizma.

Širi domaći i europski društveno-politički, geopolitički, geostrateški, sigurnosni, ljudskopravni, ali i medijski kontekst¹ u koji je smješten postupak osmišljavanja i osnivanja Mehanizma iznimno je važan, posebice u kontekstu ishitrenih/preuranjenih i neosnovanih kritika pojedinih organizacija civilnog društva na račun njegova osnivanja, stručnosti članova i neovisnosti djelovanja.² No, još je važnija upravo u tom kontekstu činjenica kako trenutno nigdje u Europi ne djeluje usporediv *specijalizirani* mehanizam (civilnog) nadzora postupanja policije u području iregularnih migracija, iako je Novim paktom o migracijama i azilu predviđena uspostava takvih mehanizama u svim državama članicama Europske unije (dalje u tekstu: EU).³ U tom smislu ne postoje europski uzori po kojima je Mehanizam mogao biti ustrojen, pa slijedom toga niti razrađene smjernice i/ili preporuke najbolje prakse (engl. *best practice*) kojima se Mehanizam mogao voditi pri svom djelovanju. Međutim, postoje europski uzori kao i ekspertne studije najbolje prakse *općih* mehanizama (civilnog) nadzora postupanja policije te je temeljem istih Mehanizam i osmišljen i ubrzo nakon osnivanja započeo s operativnim djelovanjem.⁴

Upravo zbog netom spomenutih kritika i mogućih dvojbi o neovisnosti i funkcionalnosti Mehanizma u nastavku su sažeto pojašnjeni osnovni pojmovi relevantni za razumijevanje njegova funkcioniranja te navedena temeljna načela njegova rada (engl. *key principles of operation*), a koja u potpunosti udovoljavaju svim temeljnim načelima rada tijela za nadzor policijskog postupanja

(engl. *key principles of operation of a police oversight body*) navedenim u tzv. *Police Oversight Principles*⁵ u onom dijelu u kojem su mjerodavna za zadaću i nadležnosti te ovlasti Mehanizma (vidi opširnije napomenu uz tablicu 1).⁶

Police Oversight Body: An organisation with a defined statutory responsibility for oversight of aspects of policing. There is no standard form for any such organisation but it should have the necessary independence to carry out its duties and should aspire to have the characteristics described in the principles.⁷

Netom navedena definicija tijela nadzora policije sadrži 3 ključna elementa. (1) Prvo, radi se o organizaciji koja ima statutarno određenu **odgovornost nadzora određenih aspekata policijskog postupanja** (npr. postupanja policijskih službenika MUP-a u području nezakonitih migracija i međunarodne zaštite). (2) Drugo, ne postoji standardiziran organizacijski oblik takvog tijela nadzora - **presudna je neovisnost** u postupanju. (3) Treće, takva organizacija **treba težiti ostvarivanju u nastavku navedenih principa**, iako ih ne mora nužno sve i u punoj mjeri ostvariti.

Tablica 1: Temeljna načela rada tijela za nadzor policijskog postupanja

Key principles: Operation of a police oversight body ⁸		NMN	Sporazum
1.	The body should be sufficiently separated from the hierarchy of the police that are subject to its remit.	☑	čl. 8.
2.	It should be governed and controlled by persons who are not current serving police officers.	☑	čl. 8.
3.	It should in general have the power and competence to, at its own discretion, address the general public and the media about aspects of its work.	☑	čl. 8. praksa NMN
4.	To perform its functions effectively it should be provided with adequate finance and resources, and should be funded by the state.	☑*	čl. 9.
5.	Its mandate shall be clearly set out in a constitutional, legislative or other formal text, specifying its composition, its powers and its sphere of competence.	☑	Sporazum
6.	Its investigators must be provided with the full range of police powers to enable them to conduct fair, independent and effective investigations, in particular the power to obtain all the information necessary to conduct an effective investigation.	☑**	čl. 3. st. 3., čl. 4., čl. 5., čl. 6. i čl. 7.
7.	Police oversight bodies and the police should proactively ensure that members of the general public are made aware of the role and functioning of the oversight body, and their right to make a complaint.	☑***	praksa NMN
8.	The police oversight body shall have adequate powers to carry out its functions and where necessary should have the powers to investigate, to require an investigation or to supervise or monitor the investigation of:	☑	
i.	serious incidents resulting from the actions of police officers;	☑	čl. 3. st. 3., čl. 4., čl. 5., čl. 6. i čl. 7.
ii.	the use of lethal force by police officers or law enforcement officials and deaths in custody;	☑	
iii.	allegations that police officers or law enforcement officials have used torture or cruel, inhuman or degrading treatment or punishment; or	☑	
iv.	allegations or complaints about the misconduct of police officers or law enforcement officials.	☑	

Napomena: *Mehanizam je adekvatno financiran te posjeduje odgovarajuće resurse, pri čemu se uvjetu državnog financiranja utoliko udovoljava što, iako se radi o sredstvima EU iz kojih se Mehanizam financira, istima posredno upravlja MUP, a što bi stoga predstavljalo posredno državno financiranje; **Mehanizam je u okvirima svoje statutarno određene zadaće i nadležnosti opremljen upravo onim ovlastima koje mu omogućavaju provedbu nepristranog, neovisnog i učinkovitog nadzora, pri čemu je važno imati na umu kako Mehanizam nije niti 'complaint' niti 'internal affairs' nadzorno tijelo obzirom u RH takva tijela već postoje (DORH, Pučki bravobranitelj, Unutarjna kontrola MUP-a); ***Mehanizam ispunjava navedeni uvjet pri čemu valja ponovno istaknuti kako Mehanizam nije niti 'complaint' niti 'internal affairs' nadzorno tijelo.

Imajući na umu kako se netom navedena temeljna načela rada (engl. *key principles of operation*) odnose na *opće* mehanizme nadzora policije (prvenstveno 'complaint' i 'internal affairs' nadzorna tijela), nužno je ista, ali i druga temeljna načela kojima se Mehanizam rukovodi,⁹ vrednovati u svjetlu:

- a) nepostojanja usporedivih mehanizama,
- b) *specifičnosti* svrhe i cilja upravo *civilnog* mehanizma nadzora u području *iregularnih migracija* (koje nisu niti 'complaint' niti 'internal affairs' svrhe/ciljevi) te
- c) zakonskih nadležnosti i ovlasti *postojećih državnih i civilnih mehanizama nadzora policije u Hrvatskoj*.

U tom smislu zahtjev za „*full range of police powers*“ valja dovesti u vezu s „*adequate powers to carry out its functions*“ te vrednovati ostvarenje oba temeljna načela rada Mehanizma kao *civilnog* mehanizma nadzora u *specifičnom području* iregularnih migracija i kao jednim od aktera u čitavom *općem* sustavu nadzora policije u Hrvatskoj čije nadležnosti i ovlasti nisu konkurirajuće već komplementarne nadležnostima i ovlastima drugih tijela (MUP-a, Državnog odvjetništva, Ureda Pučke pravobraniteljice itd.). Mehanizam je stoga tijelo ograničene nadležnosti, pri čemu upravo nadležnosti ostalih aktera u općem sustavu nadzora policije uvjetuju samu nadležnost Mehanizma. Težište u radu Mehanizma je u terensko-administrativnom postupanju u kojem se kombinira analiza primarnih i sekundarnih izvora podataka (v. infra 2.).

Mehanizam nije statičan i jednokratni ili pak konačan odgovor na sve izazove civilnog nadzora policije u području iregularnih migracija u Hrvatskoj. Njegovo je osnivanje početak nepristranog, neovisnog i ekspertnog dijaloga s MUP-om koji se ne vodi s isključivim ciljem detektiranja i procesuiranja pojedinačnih nezakonitosti postupanja policijskih službenika, nego sa svrhom utvrđivanja normativnih, institucionalnih, sistemskih, operativnih te tehničkih, a naposljetku i ljudskih faktora koji doprinose ili čak uzrokuju takva nezakonita postupanja. Jasno je kako vođenje takvog dijaloga mora udovoljiti zahtjevima dinamičnosti i adaptabilnosti te imati potencijal dugoročnosti kojim se ujedno otvara mogućnost za evaluaciju predloženih i implementiranih mjera kao i pravovremene korekcije istih (engl. *evidence-based policy*). U tom smislu, Mehanizam ostvaruje svoj mandat u skladu sa Sporazumom i pozitivnim propisima RH te se u svom radu vodi vizijom neposrednog, nepristranog, neovisnog i ekspertnog dijaloga s MUP-om, a u koji je dijalog posredno uključen širok krug dionika putem Savjetodavnog odbora, ali i javnost iz koje Mehanizam crpi određene spoznaje te u koju transparentno komunicira nalaze svoga rada.

2. AKTIVNOSTI NADZORA MEHANIZMA

Nadzorne aktivnosti mehanizma kao i način i mjesto njihova provođenja definirani su Sporazumom. Aktivnosti Mehanizma provode se na granici s Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom i Srbijom (postaje granične policije) te u prihvatnim centrima za strance, a obuhvaćaju promatranje postupanja policijskih službenika prema migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite u provedbi propisa koji reguliraju nadzor državne granice i pružanje međunarodne zaštite i uvid u pravomoćno okončane spise po podnesenim pritužbama na navodno nezakonito postupanje prema iregularnim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite i uvid u aktivnosti i izvješća Ravnateljstva policije glede navodnog nezakonitog postupanja prema navedenim kategorijama osoba. Nadzorne aktivnosti mehanizma provode se i na zelenoj granici. Premda Sporazum te posjete definira kao „najavljene“, u praksi je Mehanizam, uz suglasnost MUP-a, provodio i nenajavljena promatranja na zelenoj granici (v. infra 2.1.).

Metodologija rada Mehanizma temelji se na dva različita skupa djelovanja (analiza primarnih te analiza sekundarnih izvora podataka) te ovisno o vrsti i izvorima podataka, vrsti postupanja i specifičnostima pojedinih aktivnosti, ali i promatranih fenomena koristi sljedeće metode: opservacija *in vivo*, polustrukturirani intervjui, normativna analiza, statistička analiza i studija slučaja. U odnosu na skupove djelovanja Mehanizma razlikuju se:

2.1. analiza primarnih izvora podataka koja se temelji na provedbi:

2.1.a. promatranja (najavljena i nenajavljena) i

2.1.b. razgovora s osobama (iregularnim migrantima, policijskim službenicima, drugim osobama koje imaju neposrednih saznanja o mogućim nezakonitostima postupanja policijskih službenika)

2.2. analiza sekundarnih izvora podataka (spisa i pritužbi, statističkih podataka, normativnog okvira, pravila i prakse postupanja policijskih službenika i sl.)

Pri uzorkovanju slučajeva/promatranja/spisa/pritužbi ključni selekcijski kriteriji Mehanizma su ranjivost osobe/skupine, žurnost postupanja, razmjeri/težina potencijalnih nezakonitosti te geografski ujednačena distribucija u korelaciji s incidencijom i prevalencijom iregularnih migracija.

2.1. Analiza primarnih izvora podataka

Temeljna aktivnost Mehanizma u odnosu na analizu primarnih izvora podataka realizira se kroz promatranja policijskog postupanja (dalje u tekstu: promatranja). Sukladno Sporazumu, Neposredni provoditelji aktivnosti izvršavaju ukupno 20 promatranja unutar godine dana. Promatranja se provode temeljem odredaba Sporazuma, Protokola postupanja (interni dokument) i *ad hoc* dogovorenih smjernica. Za potrebe promatranja sastavljen je obrazac pojedinačnog izvješća kojeg u najkraćem roku po obavljenom promatranju Neposredni provoditelji dostavljaju Voditelju i članovima Koordinacijskog odbora.

Odluku o provođenju promatranja donosi Koordinacijski odbor na temelju dostavljenih statističkih izvješća koja svakog mjeseca predstavnik MUP-a dostavlja Mehanizmu. Ta izvješća sadrže informacije o svim iregularnim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite prema policijskim upravama odnosno postajama granične policije (dalje u tekstu: PGP). Osim na temelju statističkih izvještaja, Koordinacijski odbor donosi odluke i na temelju drugih dostupnih izvora

informacija. Tako su, primjerice, dva promatranja provedena na temelju medijskih izvješća o postupanju policije prema iregularnim migrantima. Oba promatranja su provedena u PGP Cetingrad. Prvo je uz to provedeno i u prihvatilištu „Porin“, s tim da je drugo (nenajavljeno) promatranje provedeno u najkraćem vremenu obilaskom terena i lokacija na kojima su utvrđena nezakonita postupanja policijskih službenika prema iregularnim migrantima koja su dokumentirana u prilogu RTL televizije emitiranom 6. listopada 2021. godine. U tom je predmetu, uz terenski obilazak, održan i žurni sastanak u Ravnateljstvu policije s načelnikom Uprave za granicu g. Zoranom Ničenom. Brzinu i prikladnost reakcije Mehanizma potvrđuje i okolnost da su ove aktivnosti provedene i prije no što je MUP potvrdio da su osobe na snimci djelatnici interventne policije protiv kojih je pokrenut stegovni postupak i koji su suspendirani s dužnosti. Važnost pravovremene reakcije Mehanizma potvrdili su za medije kako najviši dužnosnici MUP-a tako i Povjerenica Europske komisije za unutarnje poslove gđa. Ylva Johansson.¹⁰

Uz navedene izvore informacija na temelju kojih Mehanizam postupaju, predstavnik MUP-a u realnom vremenu obavještava Voditelja Koordinacijskog odbora o zatečenim iregularnim migrantima, njihovu dovođenju u nadležnu PGP i provedenom postupku. Voditelj tu informaciju bez odgode prosljeđuje članovima Koordinacije i na temelju provedenih konzultacija donosi se odluka o provođenju promatranja. Jedno od provedenih promatranja realizirano je žurno (**unutar** nekoliko sati nakon primitka informacije **prispjelo je izvješće nadzora s terena**) u PGP Slavonski Brod i dan kasnije u prihvatilištu za strance „Porin“.

Neposredni provoditelji aktivnosti prilikom promatranja utvrđuju jesu li u odnosu na iregularne migrante i tražitelje međunarodne zaštite poštivana temeljna ljudska prava koja su zajamčena Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda kao i Konvencijom i protokolom o statusu izbjeglica koja ima središnje mjesto u međunarodnoj zaštiti izbjeglica te se temelji na članku 14. Opće deklaracije o ljudskim pravima. Prilikom nadzora policijskih službenika utvrđuje se jesu li oni postupali sukladno Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima i Zakonu o strancima. Uvažavajući svrhu članka 4. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda Protokola br. 4, a to je spriječiti države da protjeraju strance prije nego su pojedinačno ispitali njihove osobne prilike i da li su stranci imali mogućnost traženja azila, te im omogućile da iznesu svoje argumente protiv protjerivanja, postavljena su pitanja nadležnim policijskim službenicima na koji način se postupaju prema iregularnim migrantima u trenutku njihovog zaticanja na teritoriju Republike Hrvatske. Dakle, prilikom promatranja utvrđuje se da li je migrantima omogućeno podnošenje zahtjeva za azil odnosno međunarodnu zaštitu, zajamčeno pravo na prevoditelja, mogućnost korištenja obrazaca na njihovom jeziku kojim se izražava namjera traženja međunarodne zaštite, pravo na besplatnu pravnu pomoć te pravo na liječničku pomoć (posebice kod ranjivih skupina osoba). Promatranja, osim toga, obuhvaćaju i pregled prostorija u kojima se zadržavaju migranti, preglede vozila kojima se isti prevoze, kao i obilaske na zelenoj granici, dok se u policijskim postajama provodi uvid u spise kao i obrasce na kojima se traži međunarodna zaštita te liste osoba koje pružaju besplatnu pravnu pomoć.

Neposredni provoditelji opremljeni službenim akreditacijama i uočljivim prslucima, se pri dolasku na mjesto promatranja predstavljaju i identificiraju na prijavnici pojedine postaje granične policije MUP-a. Potom neposredni provoditelji obavljaju razgovor s ovlaštenim osobama PGP, ostvaruju uvid u spise pojedinih predmeta, provjeravaju smještajne kapacitete te obavljaju terenski obilazak graničnog područja. U slučaju da se u PGP nalaze osobe zatečene u pokušaju nezakonitog ulaska u RH, neposredni provoditelji obavljaju razgovor s njima uz pomoć

prevoditelja. Policijske službenike se detaljno ispituje o pravilima postupanja u situacijama kada zateknu iregularne migrante, pri čemu se posebna pažnja posvećuje ranjivim skupinama. Neposredni provoditelji razgovore s osobama obavljaju isključivo uz njihov pristanak vodeći računa o zaštiti i povjerljivosti osobnih podataka, posebice kada su u pitanju ranjive skupine i/ili osjetljive teme razgovora i/ili traumatični događaji.

Promatranja mogu biti najavljena i nenajavljena. Kod nenajavljenih promatranja na čitavom području Republike Hrvatske (uključujući i tzv. zelenu granicu) Mehanizam primjenjuje dva modela postupanja. Prema prvom, promatranje se provodi na temelju odluke Koordinacijskog odbora bez obavještanja predstavnika MUP-a o tome da će promatranje biti provedeno te gdje i kada će ono biti provedeno. Na temelju odluke Koordinacijskog odbora, odabrani Neposredni provoditelji nakon provedenih pripremnih konzultacija izlaze na teren. Vlastitim osobnim vozilom bez prethodne najave dolaze u odabranu postaju granične policije gdje započinje postupak promatranja koji uključuje sve gore navedene radnje. Prema drugom modelu, Voditelj Koordinacijskog odbora obavještava predstavnika MUP-a o tome da će Mehanizam provesti promatranje, ali ne precizira kada i gdje. U tom su smislu i na ovaj način provedena promatranja *de facto* nenajavljena jer MUP ne zna kada će se i gdje promatranje provesti. Prva nenajavljena promatranja provedena su prema drugom modelu, a razlog za to je tekst Sporazuma prema kojem promatranja na tzv. zelenoj granici mogu biti provedena samo u pratnji djelatnika MUP-a, a koja pratnja služi isključivo zaštiti Neposrednih provoditelja aktivnosti u rizičnim područjima (npr. minirana ili minsko sumnjiva područja, opasnost od mogućeg susretanja krijumčara, trgovaca ljudima, krivolovaca i sl.). Posljednja dva promatranja koje je Mehanizam proveo bila su promatranja prema prvom modelu koji je vrlo uspješno testiran s obzirom da je nakon nenajavljenog dolaska u PGP Neposrednim provoditeljima osiguran pristup tzv. zelenoj granici u pratnji policijskih službenika.

Mehanizam je u prvih šest mjeseci rada proveo 8 promatranja od čega 2 najavljena promatranja, 4 nenajavljena promatranja prema drugom modelu i 2 nenajavljena promatranja prema prvom modelu. Pri uzorkovanju slučajeva/lokacija promatranja Mehanizam se kao ključnim selekcijskim kriterijima vodio veličinom skupine te stupnjem ranjivosti skupina/osoba migranata, procijenjenom žurnošću nadzora, procjenom razmjera/težine potencijalnih nezakonitosti te geografski ujednačenom distribucijom promatranja u korelaciji s incidencijom i prevalencijom iregularnih migracija na pojedinim lokacijama (promatranjima su obuhvaćene PGP Cetingrad, Slavonski Brod, Donji Lapac, Dvor, Stara Gradiška i Trilj). Pored agregiranih statističkih podataka i izvješća MUP-a, Mehanizam je uzorkovanje slučajeva/lokacija promatranja temeljio i na dnevnim obavijestima MUP-a o osobama zatečenim u iregularnim migracijama (lokacija, broj osoba u skupini, prisutnost ranjivih osoba u skupini, porijeklo pripadnika skupine i sl.).

Nakon provedenog promatranja, Neposredni provoditelji u najkraćem roku sastavljaju izvješće o provedenom pojedinačnom promatranju koje se raspravlja na prvoj sljedećoj sjednici Koordinacijskog odbora koje to izvješće usvaja. Pojedinačna izvješća Neposrednih provoditelja aktivnosti nisu dostupna javnosti, no Koordinacijski odbor o sadržaju polugodišnjeg i godišnjeg izvješća na odgovarajući način pravovremeno obavještava javnost. Iznimno, kad za to postoji poseban interes javnosti, Mehanizam donosi priopćenje za medije odmah po provedenom promatranju kao što je to bio slučaj s priopćenjem od 8. listopada 2021. godine povodom priloga emitiranog na RTL televiziji u emisiji „Potraga“ 6. listopada 2021. godine. Tim je priopćenjem javnost obaviještena o žurnoj provedbi nenajavljenog promatranja vezano uz incidente

dokumentirane u navedenom prilogu. Uz ovu obavijest, Mehanizam je u priopćenju izrazio „žaljenje što navedena snimka nije već i znatno prije objavljena i dostavljena mjerodavnim državnim tijelima, prvenstveno Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, jer bi to svakako pridonijelo daleko ranijem rasvjetljavanju samog događaja te prikupljanju dokaza, zaštiti migranata i pokretanju odgovarajućih postupaka protiv odgovornih kao i sprječavanju mogućih usporedivih incidenata na koje se upozorava u prilogu.“

Promatranja su vrlo važna no ne i jedina nadzorna ovlast i aktivnost Mehanizma. Spoznaje proizašle iz promatranja na terenu primarno služe provjeri i utvrđivanju mogućeg raskoraka između normativno predviđenih i institucionalno zamišljenih pravila postupanja policijskih službenika sa svakodnevnom praksom na terenu. Sukladno tome promatranja dopunjuju ukupnost metodologije rada Mehanizma i vrijedan su izvor spoznaja, no bilo bi pogrešno zaključiti kako su ona jedini izvor spoznaja u radu Mehanizma. Kao ilustrativan primjer može poslužiti nalaz Mehanizma o pogrešnom shvaćanju MUP-a o trenutku i lokaciji zaticanja iregularnih migranata na teritoriju RH koje istima, ovisno o okolnostima, (ne) jamči pravo na podnošenje zahtjeva za azil odnosno međunarodnu zaštitu (vidi opširnije *infra*). Radi se o jednom od ključnih nalaza Mehanizma, a koji nije rezultat promatranja, već upravo nepristranog i ekspertnog dijaloga s MUP-om. Konačno, navedeni nalaz Mehanizma ujedno pojašnjava uzroke, a samim time indicira i rješenja po pitanju nezakonitih postupanja koja proizlaze iz takvog pogrešnog shvaćanja.

2.2. Analiza sekundarnih izvora podataka

Metodologija rada Mehanizma, uz primarne (promatranje), podrazumijeva i analizu sekundarnih izvora podataka. Mehanizam svoje nalaze temelji na spoznajama dobivenim kroz analizu spisa i pritužbi¹¹, statističkih podataka, relevantnog normativnog okvira, pravila i prakse postupanja policijskih službenika i drugih osoba koje su uključene u prihvata i/ili pružanje pomoći iregularnim migrantima, medijske izvještaje te izvještaje relevantnih dionika i sl.¹² Važno je naglasiti da Mehanizam ne postupa na temelju pritužbi jer ono nema svojstva tzv. *complaint based mechanism*. Time se izbjegava mogući sukob nadležnosti s drugim mjerodavnim tijelima koja su ustrojena i postupaju, između ostalog, na temelju zaprimljenih pritužbi (npr. Ured Pučke pravobraniteljice). Međutim, Mehanizam može eventualno zaprimljene pritužbe proslijediti nadležnim državnim tijelima.

Analiza sekundarnih izvora podataka obuhvaća i korištenje mjesečnih statističkih izvješća koje predstavnik MUP-a dostavlja Mehanizmu. Ta izvješća sadrže informacije o svim iregularnim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite prema policijskim upravama odnosno postajama granične policije, državi porijekla, spolu itd. Osim toga, MUP u realnom vremenu dostavlja Mehanizmu obavijesti o postupanjima prema iregularnim migrantima koja su u tijeku. Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova koji su dostavljeni Mehanizmu redovito kako su se provodila postupanja, u razdoblju od 29.7. do 16.11.2021. godine policija je provela ukupno 41 postupanje prema osobama zatečenim u nezakonitom prelasku državne granice. Tim su postupanjima obuhvaćene ukupno 329 osobe iz 9 država - Afganistan, Irak, Iran, Sirija, Turska, Kuba, Pakistan, Indija, Nepal. Najveći broj iregularnih migranata obuhvaćenih postupanjima policije je iz Afganistana (više od 70%). Postupanja su provedena na području 10 PGP - Novska, Stara Gradiška, Trilj, Dvor, Gvozd, Glina, Slunj, Korenica, Cetingrad i Slavonski Brod. Postupanja

prema najvećem broju osoba provedena su na području PGP Slavonski Brod (119 osoba ili 36%) i PGP Cetingrad (84 osobe ili 25%).

U velikoj većini slučajeva (preko 90%) iregularni migranti izrazili su namjeru traženja azila/međunarodne zaštite. Dvoje iregularnih migranata, unatoč izraženoj namjeri, nisu podnijeli zahtjev. U odnosu na 14 osoba koje nisu izrazile namjeru traženja azila/međunarodne zaštite doneseno je rješenje o protjerivanju. Na dan 20.11.2021. godine 245 tražitelja azila/međunarodne zaštite koji su u postupku od 29.7.2021. godine i dalje se nalazi u prihvatilištu za strance (oko 75%), dok je prema većini ostalih iregularnih migranata postupak obustavljen temeljem članka 39. stavak 2. točka 3. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (Narodne novine 70/15, 127/17) jer su napustili prihvatilište.

3. OSTALE AKTIVNOSTI

Ubrzo nakon potpisivanja Sporazuma 8. lipnja 2021. godine, održan je konstituirajući sastanak Koordinacijskog odbora na kojem je izabran Voditelj Odbora (prof.dr.sc. Davor Derenčinović). Dosad je Koordinacijski odbor održao tri službena sastanka i niz *ad hoc* neslužbenih sastanaka korištenjem videokonferencijskih alata. Na sastancima Odbora usvojeni su propisi koji reguliraju djelovanje Mehanizma (Protokol postupanja), a nakon rasprave i doprinosa svih članova Mehanizma usvojen je i tekst obrasca za provođenje neposrednog promatranja.

Voditelj Odbora se 16. rujna 2021. godine sastao u prostorijama Ravnateljstva policije sa članovima Povjerenstva Ministarstva domovinske sigurnosti SAD-a vezano uz odlučivanje o ukidanju viza za građane Republike Hrvatske. Tom je prigodom nazočne upoznao s funkcioniranjem Mehanizma i odgovorio na niz njihovih pitanja u vezi njegove neovisnosti, metodologiji djelovanja, odnosu i suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova itd.

Na poziv Savjetodavnog odbora koji je održao svoju konstituirajuću sjednicu 17. rujna 2021. godine, Voditelj Odbora ukratko je predstavio aktivnosti mehanizma i najavio donošenje prvog polugodišnjeg izvješća krajem studenog odnosno početkom prosinca 2021. godine. Na sastanku na kojem su sudjelovali predstavnici DG Home, UNHCR-a, Ureda pučke pravobraniteljice, Ureda Pravobraniteljice za djecu, FRA, FRONTEXA, EASO dana je pozitivna ocjena operacionalizacije Mehanizma, važnost njegove nezavisnosti u teoriji i u praksi kao i stručnost članova. Istaknuta je i važnost odgovarajućeg financiranja aktivnosti Mehanizma kao i izbjegavanje dupliciranja odnosno preklapanja nadležnosti s postojećim institucijama za zaštitu ljudskih prava (npr. Uredom pučke pravobraniteljice).

Dana 1. listopada 2021. godine Voditelj Odbora sudjelovao je s izlaganjem na webinaru „*Migration and asylum: Council of Europe standards and channels for practical cooperation*“ kojeg su zajednički organizirali Vijeće Europe i Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

Članovi Mehanizma prof.dr.sc. Davor Derenčinović, prof.dr.sc. Iris Goldner Lang, mr.sc. Nermin Botonjić, g. Robert Markt sudjelovali su 29. listopada 2021. godine u Bruxellesu u radu Schengen Scrutiny Working Group Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove Europskog parlamenta (LIBE) na kojem su predstavili osnivanje i funkcioniranje Mehanizma i sudjelovali u raspravi sa zastupnicima u Europskom parlamentu, predstavnikom Europske komisije (DG HOME), Pučkom pravobraniteljicom i pozvanim članovima hrvatskih i međunarodnih nevladinih udruga (Centar za mirovne studije, Danish Refugee Council, Border Violence Monitoring Network).

4. PRELIMINARNI NALAZI

Preliminarni nalazi Mehanizma podijeljeni su u nekoliko kategorija: učinkovitost pravnog okvira, pravila postupanja MUP-a, izazovi u praksi postupanja policijskih službenika, utvrđene nezakonitosti i dobre prakse te poteškoće s kojima se susreću iregularni migranti. U ocjeni i tumačenju preliminarnih nalaza treba imati u vidu da su oni rezultat činjenice da Republika Hrvatska ima iznimno dugu kopnenu granicu s državama na koje se odnose nadzorne aktivnosti Mehanizma i da na toj granici nema umjetnih fizičkih prepreka za ulazak na državni teritorij (zid, žica i sl.). Specifičnost je i konfiguracija terena na granici kao i niz minske sumnjivih područja. Većina preliminarnih nalaza Mehanizma temelji se na okolnosti da je nadzor nad državnom granicom pretežito personalnog karaktera. To ukazuje na važnost preispitivanja postojećih ljudskih i profesionalnih kapaciteta unutar sustava. S tim u vezi Mehanizam daje određene preporuke koji su izložene *infra* pod 5, a kojima je svrha poboljšanje zaštite i sigurnosti državne granice uz maksimalno poštivanje prava iregularnih migranata i tražitelja međunarodne zaštite.

a. UČINKOVITOST PRAVNOG OKVIRA

- **Identifikacija i identitet iregularnih migranata**
Identitet iregularnih migranata se utvrđuje temeljem njihove izjave. I nakon što im je RH izdala „izbjegličku iskaznicu“, znači za vrijeme njihova boravka, pa i slobodnog kretanja na području RH, identifikacija se temelji na izjavi, posebno stoga što izbjeglička iskaznica nije identifikacijski dokument. Stoga je jedan od ključnih izazova učinkovitosti pravnog okvira identifikacija i pitanje identiteta iregularnih migranata, budući da zatečene osobe u većini slučajeva nemaju niti jedan osobni dokument temeljem kojeg je moguće izvršiti njihovu identifikaciju. Nerijetko osobe daju lažne podatke o sebi pa tako nastaju lažni identiteti, a što proizlazi iz detektiranih nekonzistentnosti u izjavama koje daju iregularni migranti, a temelj su za utvrđivanje identiteta i ostalih relevantnih činjenica. To svakako otvara pitanje vjerodostojnosti izjava o identitetu.
- **EURODAC i policijska razmjena podataka važnih za identifikaciju**
Uočena je nedostatna suradnja između policijskih graničnih postaja, kako u RH tako posebno i sa susjednim zemljama u pogledu razmjene informacija (npr. u obliku baze otisaka prstiju i drugih podataka važnih za identifikaciju) vezano uz osobe koje ne izraze namjeru za pokretanjem postupka azila/međunarodne zaštite u Republici Hrvatskoj, a kojima se uručuje rješenje s uputom da samostalno napuste područje RH. Problem je u tome što se u EURODAC unose podaci samo onih osoba koje zatraže azil/međunarodnu zaštitu kao i onih koji su zatečeni u nezakonitom prijelazu (osobe za koje se ne može izvršiti udaljenje), ali ne i onih koji su vraćeni.
- **Izvršenje rješenja o povratu, poteškoće utvrđivanja identiteta migranata i sprječavanja ponovljenih nezakonitih migracija (recidiva)**
Ukoliko migrant ne podnese zahtjev za azil/međunarodnu zaštitu donosi se sukladno članku 184. Zakona o strancima Rješenje o povratku u kojem se određuje rok za dragovoljan odlazak. Problem nastaje kada migrant ne postupi po rješenju o povratku već ostane na teritoriju Republike Hrvatske. U takvim situacijama provodi se prisilno udaljenje (članak 203. Zakona o strancima) uz pratnju policije. Međutim, ukoliko bi migranti izgubili ili pak uništili Rješenje o povratku, onda je zbog nemogućnosti utvrđivanja njihovog identiteta izuzetno teško provesti udaljenje iz Republike Hrvatske. Također, utvrđene su i poteškoće u identifikaciji i razgraničenju ponovljenih nezakonitih migracija (recidiva) od primarnih nezakonitih migracija.

- **Kratko zadržavanje i odljev tražitelja azila/međunarodne zaštite**

Prema prikupljenim primarnim podacima, najveći dio migranata „nastavlja put“ prema zemljama Zapadne Europe, dok se od osoba koje su pokrenule postupak za odobrenjem azila/međunarodne zaštite u RH te su stoga smještene u „Porinu“, oko 80% ne vraća u Prihvatni centar te se postupci obustavljaju. No, s druge strane sekundarni izvori podataka (vidi 2.2.) indiciraju nešto slabiji 'odljev', tako da je teško procijeniti realni 'odljev'. Činjenica je kako 'odljev' postoji te da navedeno predstavlja problem. U većini slučajeva navedene osobe nastavljaju nezakonito putovanje prema zapadnim zemljama Europske unije. U pravilu te osobe u drugim zemljama Europske unije traže međunarodnu zaštitu pod drugim identitetom. U tim se slučajevima upravni postupak traženja azila u RH obustavlja. Prema podacima prikupljenim tijekom promatranja, više od 90% migranata u trenutku prihvata nema nikakve dokumente niti materijalna sredstva za nastavak putovanja.

- **Vođenje evidencija/spisa**

U smislu zakonodavstva, vođenje evidencija/spisa nije sporno po pitanju usklađenosti s europskim standardima, no ima nedostataka u provedbenom smislu. Naime, rezultati nadzora ukazuju na postojanje više spisa o istom predmetu zbog čega bi trebalo provesti objedinjavanje spisa predmeta radi učinkovitijeg praćenja. Tijekom nadzora je utvrđeno da Sektor za strance i granična policija imaju odvojene spise za istu osobu što je problematično iz niza razloga, a u konačnici može ugroziti prava dotične osobe te pravilnost i pravičnost postupanja. Trebalo bi stoga poduzeti objedinjavanje spisa Sektora za strance i granične policije. Pojedinačni predmeti bi trebali biti objedinjeni za svaku osobu, odnosno iz svih službi koji imaju bilo koju zabilježbu ili kojih su iregularni migrant(i) bili predmetom postupanja.

b. PRAVILA POSTUPANJA MUP-A, IZAZOVI U PRAKSI POSTUPANJA POLICIJSKIH SLUŽBENIKA, UTVRĐENE NEPRAVILNOSTI I PRIMJERI DOBRE PRAKSE

- **Suzbijanje kriminala povezanog s migracijama i trgovanjem ljudima**

Među izazove u praksi policijskih službenika treba ubrojiti postupanje policijskih službenika ponekad i prema naoružanim migrantima kao i krijumčarima te trgovcima ljudima. Valjalo bi razmotriti formiranje EU baze podataka o pravomoćno osuđenim osobama za krijumčarenje ljudi (usp. hrvatsko kazneno zakonodavstvo, čl. 326. KZ-a) i trgovanje ljudima, (usp. hrvatsko kazneno zakonodavstvo, čl. 106. KZ-a) radi ujednačavanja i pooštavanja kaznene politike u EU za posebno teške pojavne oblike i za povratnike.

- **Kapaciteti i opterećenje policijskih službenika**

- Policijski službenici se s migrantskom krizom nose već godinama i pod velikim su pritiskom s obzirom na činjenicu da moraju čuvati granicu, a istovremeno prvi podnijeti pritisak nevolje s kojom se susreću iregularni migranti. Unatoč znatnom jačanju kapaciteta granične policije, zbog kontinuiranog migracijskog pritiska u pojedinim postajama granične policije uočena je ispomoc interventnih jedinica na područjima ugroženim migracijskim pritiskom. Adekvatnim personalnim, ali i nastavkom tehničkog opremanja sustava granične policije s jedne bi se strane smanjilo preopterećenje postojećeg kadra, a vrlo vjerojatno prevenirale i moguće nepravilnosti postupanja 'vanjskih' jedinica koje dolaze na ispomoc.
- Postoje različiti odnosi kulturološke naravi u migrantskoj populaciji s kojima se susreću policijski djelatnici. Npr. drugačija kultura odgoja i ophođenja s malom djecom ili pak drugačiji pristupi medicinskoj skrbi djece unutar migrantske populacije koji su u očitom

raskoraku s domaćom kulturom/pristupom, a što u svakodnevnoj praksi policijskih djelatnika stvara velike izazove te od policijskih službenika zahtjeva dodatan radni angažman (paziti da se djeca ostavljena bez nadzora ne ozlijede i sl.).

▪ **Utvrđene nepravilnosti u postupanju policijskih službenika**

- Mehanizam je kroz nadzor utvrdio da policija provodi dopuštena odvrćanja po članku 13. Zakonika o schengenskim granicama iako ih ne bilježi, a u minski sumnjivim područjima u izoliranim slučajevima i nedopuštena odvrćanja. Takva su postupanja sporna iz više razloga, a prije svega iz tri: (1) Prvo, nedopušteno odvrćanje koje se događa ulaskom na državni prostor RH u tim slučajevima onemogućuje pojedincima podnošenje zahtjeva za azil i može im ugroziti pravo na traženje međunarodne zaštite ako nemaju mogućnost na drugom mjestu podnijeti zahtjev za azil. Svrha dopuštenog odvrćanja po članku 13. Zakonika o schengenskim granicama (sprječavanje i obeshrabrivanje – engl. *prevention and discouragement*) trebala bi biti upućivanje izbjeglica na zakoniti postupak ulaska u državu prihvata što im, prema međunarodnom pravu, kasnije u postupku odobravanja azila olakšava položaj i daje veći opseg prava kao tzv. "legalno prisutnim izbjeglicama" (tzv. "izbjeglicama *de iure*"). Ono nipošto ne smije dovesti do povrede prava na podnošenje zahtjeva za azil omogućavanjem stvarnog i učinkovitog pristupa sredstvima zakonitog ulaska, posebno graničnim postupcima te do povrede načela *non-refoulementa* koje se ni u kojoj situaciji ne smije povrijediti na temelju normi međunarodnog i europskog prava i presuda Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava. Poštivanje toga načela obvezuje državu ne samo u situacijama koje se događaju na teritoriju države, već i u ekstrateritorijalnim situacijama koje potpadaju pod jurisdikciju i stvarnu kontrolu te države. (2) Drugo, provođenje odvrćanja onemogućava registraciju iregularnih migranata koji ne mogu izraziti namjeru za azilom/međunarodnom zaštitom što, onemogućava utvrditi gdje su ušli u Europsku uniju i jesu li prethodno podnijeli zahtjev za azil, kako bi se omogućila primjena Dublinske uredbe i EUODAC uredbe. (3) Treće, s obzirom da je u slučaju eventualnog spora teret dokazivanja u odnosu na dopuštenost odvrćanja na državi, propust u registriranju dopuštenih odvrćanja otežava pa i onemogućava utvrđivanje da li se u konkretnoj situaciji radilo o dopuštenom ili nedopuštenom odvrćanju.
- Mehanizam je utvrdio da MUP pogrešno tumači relevantne propise u situacijama kada iregularni migranti znaju da policijski službenici ne provode fizički nadzor nad minski sumnjivim područjima te iskorištavajući upravo tu okolnost na tim opasnim/(potencijalno) miniranim lokacijama prelaze državnu granicu, a po prelasku i zaticanju od strane policijskih službenika ističu kako su ušli na hrvatski teritorij i traže azil. No, tumačenje je granične policije kako zapravo nisu ušli u hrvatski teritorij, obzirom da navedena područja nisu "pod faktičnom vlašću RH", već ih se odvrća od prelaska/ulaska, a na način da ih se vraća nazad na bezopasnim lokacijama, a bez utvrđivanja radi li se doista o izbjeglicama zaštićenima od *refoulementa* već od trenutka kada se izbjeglica nađe pod jurisdikcijom RH, a kamoli na njezinu teritoriju što je ovdje nedvojbeno slučaj.
- Provođenjem nenajavljenog promatranja i analizom ostalih primarnih i sekundarnih izvora informacija povodom snimke objavljene na RTL televiziji 6.10.2021. godine Mehanizam je utvrdio da su pripadnici interventne policije postupili nezakonito vraćanjem iregularnih migranata iz RH u Bosnu i Hercegovinu izvan okvira dopuštenim nacionalnim i međunarodnim pravom, a što je i potvrđeno od strane MUP-a. Radi se o slučaju na temelju kojeg je pokrenut stegovni postupak protiv policijskih službenika kao i kazneni postupak pred nadležnim državnim odvjetništvom.

▪ Primjeri dobre prakse

- Za vrijeme provođenja nadzora utvrđeno je da policijski službenici u većini slučajeva postupaju prema migrantima sukladno propisima uvažavajući najviše standarde (npr. vode računa i o prehrani migranata s obzirom na vjerske propise, pomažu ranjivim skupinama migranata, trudnicama, maloljetnicima bez pratnje itd.).
- Kao primjere dobre prakse treba posebno navesti suradnju granične policije sa zdravstvenim ustanovama: službama hitne medicinske pomoći, bolnicama, redovite kontrole na COVID, te pregleda medicinske dokumentacije prema potrebi, pa i suradnju s ustanovama za starije i nemoćne osobe (npr. slučaj smještaja migranta na inicijativu djelatnika PGP Cetingrad, u Dom „Srećko Badurina“ u Ogulinu).
- Policijski službenici postupaju s ciljem zaštite nacionalne sigurnosti i javnog reda kao i zaštite temeljnih prava migranata koja su zajamčena konvencijama. Policijski službenici prilikom postupanja prema migrantima moraju poštivati osnovna načela od kojih izdvajamo načelo zabrane diskriminacije, kažnjavanja i protjerivanja. Ovdje je važno naglasiti članak 32. Konvencije i protokola o statusu izbjeglica prema kojem država ugovornica neće prisilno udaljiti izbjeglicu koja zakonito boravi na njenom teritoriju, osim ako je ugrožena nacionalna sigurnost ili javni red. Prisilno udaljenje takve izbjeglice može se provesti samo nakon odluke koja je sukladna zakonu. Poradi pravilnog postupanja prema migrantima i zaštite njihovih zajamčenih prava prilikom promatranja u policijskim postajama Mehanizam je dobio informaciju da se policajci na početku obuke upoznaju s temeljnim ljudskim pravima. Postoje i nove obuke multiplikatora granične policije koji se podučavaju iz područja zaštite ljudskih prava. Mehanizmu je ukazano i na obuku pripadnika specijalne policije koji pomažu u radu granične policije. Prilikom promatranja, i to kako najavljenog tako i nenajavljenog, može se zaključiti da su policijski službenici upoznati sa temeljnim pravima migranata. Tu se prije svega misli na pravo podnošenja zahtjeva za međunarodnu zaštitu na propisanim obrascima na jeziku kojeg podnositelji zahtjeva razumiju, pravo na prevoditelja, pravo na besplatnu pravnu pomoć, a posebno prava na liječničku pomoć u što smo se mogli uvjeriti uvidom u dostupne spise koje vode policijske postaje. Policijske postaje koje su bile predmetom promatranja imale su obrasce na minimalno 10 jezika.

c. POTEŠKOĆE S KOJIMA SE SUSREĆU IREGULARNI MIGRANTI

▪ Kriminalna viktimizacija

Migranti su izloženi postupanju „trgovaca ljudima“/krijumčara s obje strane granice, od kojih su neki i strani državljani (npr. britanski državljanin zatečen i procesuiran od strane nadležnih državnih tijela). Migranti su podvrgnuti zlouporabama od strane krijumčara i „agenata“ koji im jamče prelazak granice. Isto tako, zabilježena su nezakonita postupanja pripadnika hrvatske policije prema migrantima (npr. upotreba sile) s ciljem prisilnog povrata izvan granica dopuštenih pozitivnim propisima i međunarodnim pravom. Neposredni provoditelji su u razgovoru s osobama zatečenim u nezakonitom prelasku granice RH uočili da se u većini slučajeva radi o osobama bez ikakvih dokumenata, koje „agenti“ (krijumčari ljudima, među kojima su i državljani trećih zemalja) za velike iznose financijskih sredstava prebacuju iz Bosne i Hercegovine preko granice na određeno mjesto na području Republike Hrvatske, gdje bi ih trebala čekati veza za prijevoz na krajnje odredište u zemljama zapadne Europe. Iregularni migranti budu ostavljeni na nenaseljenim, teško dostupnim, hladnim i vlažnim mjestima, bez hrane i vode što se odražava na njihovo zdravlje, a „veza“ ne dolazi. U takvim slučajevima

iregularni migranti se javljaju međunarodnim organizacijama ili hrvatskim udrugama čijim kontaktima raspolažu kako bi ostvarili zaštitu. U promatranim slučajevima iregularni migranti su navodili da su se na putu iz BiH prema RH suočavali s neispunjenim obećanjima „agenata“ za prolaz prema zemljama krajnjeg odredišta, (jer „veza“ nije došla), nezakonitom primjenom sile, oduzimanjem dokumenata, novca i mobitela. U opisivanju slučajeva nezakonite primjene sile, iregularni migranti su navodili da su silu primjenjivale osobe u tamnim odorama bez oznaka, s fantomkama na glavi, opremljene palicama.

- **Migracijska traumatiziranost**

- Dugogodišnja putovanja, opća iscrpljenost te bolest koje nerijetko zahtijevaju medicinsku obradu i skrb.
- Različiti odnosi kulturološke naravi te jezična barijera.
- Dezorijentacija u vremenu i prostoru.
- Problem razdvojenosti obitelji i s time povezane neizvjesnosti.
- Izloženost zajedničkim kriminalnim djelovanjima organiziranih skupina krijumčara i trgovaca ljudima iz više država.

- **(Potencijalna) samoviktimizacija i dovođenje u opasnost ranjivih osoba**

Izloženost pogibelji zbog pokušaja prelaska granice čak i na minski sumnjivim područjima, problem dovođenja u opasnost ranjivih skupina (djece, trudnica, bolesnika, starijih osoba).

- **Prihvat/smještaj**

Jedan od većih problema migranata predstavlja okolnost da policijske postaje nemaju uvijek adekvatne prostorije za njihov privremeni smještaj. Naime, zbog velikog broja migranata u nekim je postajama trenutno nemoguće osigurati adekvatnu prostoriju u kojoj migranti provode određeno vrijeme dok se ne provede njihova identifikacija. Prostorija mora ispunjavati uvjete iz stavka 2. članka 13. Pravilnika o postupanju prema državljanima trećih zemalja. Ukoliko se zatraži međunarodna zaštita onda se takve osobe upućuju u Prihvatilište za tražitelje azila koje su članovi Mehanizma posjetili i koje ima odgovarajuće uvjete za smještaj migranata.

5. PREPORUKE

U nastavku su navedene preporuke Mehanizma za koje se temeljem preliminarnog nalaza prvih šest mjeseci nadzornog djelovanja može osnovano pretpostaviti da bi njihovim prihvaćanjem te implementacijom bio znatno smanjen rizik od nezakonitih postupanja djelatnika policije u području iregularnih migracija. Pored toga bi se prihvaćanjem i implementacijom preporuka nedvojbeno podigla kvaliteta rada MUP-a u ovom izazovnom sektoru. Konačno, žurnom implementacijom navedenih preporuka, Mehanizmu bi se omogućilo da u sljedećih 6 mjeseci izvrši preliminarnu evaluacijsku procjenu implementiranih mjera s ciljem utvrđivanja moguće potrebnih korekcija i utvrđivanja učinkovitosti pojedinih mjera. Neovisno o trenutku i opsegu implementiranja konkretnih mjera temeljem nastavno navedenih preporuka, nužno je već pri osmišljavanju i prije same implementacije pojedinih mjera dizajnirati odgovarajuće evaluacijske instrumente i postupke.

- 1) **Unaprijediti način utvrđivanja identiteta iregularnih migranata**, kako tražitelja azila/međunarodne zaštite, tako i onih koji ne traže azil/međunarodnu zaštitu, npr. korištenjem modernih softverskih alata za prepoznavanje lica (engl. *face recognition*) koji se mogu aplicirati pametnim telefonima. U perspektivi pokrenuti inicijativu za formiranje EU baze biometrijskih podataka u području iregularnih migracija. Iako navedeno ne rješava izazove utvrđivanja pravog identiteta iregularnih migranata bez valjanih dokumenata, navedeno bi omogućilo da se jednom tako registrirana osoba 'veže' uz isti identitet tijekom čitavog migracijskog puta.
- 2) **Poboljšati suradnju policijskih graničnih postaja vezano uz migrante u iregularnom prelasku**. Naime, ne izraze li namjeru za pokretanjem postupka traženja azila/međunarodne zaštite u Republici Hrvatskoj, te osobe dobivaju „u ruke“ rješenje po okončanju upravnog postupka o samostalnom napuštanju područja Republike Hrvatske u roku 7 dana, umjesto da budu, u dogovoru s policijom BiH odmah službeno predani (kao što je slučaj zatekne li ih policija nakon isteka roka u RH). Pritom se njihovi otisci prstiju uzimaju, no navodno se ne unose u sustav EURODAC, pa već sljedeći put mogu pokušati istu radnju na području druge PGP, budući da je i razmjena informacija između različitih PGP-ova u tom smislu nedovoljna.
- 3) **Provoditi registraciju svih osoba koje iregularno uđu na državni prostor Republike Hrvatske**. Problem nastaje i pri provedbi rješenja o napuštanju Europskog gospodarskog prostora osoba koje nisu zatražile međunarodnu zaštitu/azil. Tim osobama se prethodno ne uzimaju otisci prstiju za unos u EURODAC, već se samo fotografiraju. Kako u načelu nemaju nikakve dokumente, takve osobe je nemoguće identificirati pri ponovnom pokušaju nezakonitog ulaska u RH, a među njima se mogu nalaziti i „agenti“ (krijumčari i/ili trgovci ljudima) koji na taj način izviđaju teren. Preporuka je ispitati mogućnost uzimanja otisaka prstiju u PGP-ovima (a ne u prihvatnim centrima) svih osoba koje pokušavaju nezakonito ući u Republiku Hrvatsku, bez obzira jesu li zatražile međunarodnu zaštitu/azil ili ne.
- 4) **Poboljšati međunarodnu pravnu pomoć kao i policijsku suradnju** s državama s kojima je to moguće i koje se nalaze na ruti iregularnih migracija, a posebno sa susjednim državama iz kojih migranti prelaze u Republiku Hrvatsku (Bosna i Hercegovina) te koristiti diplomatsko-konzularnu mrežu i druge dostupne izvore informacije u pribavljanju podataka o identitetu osoba zatečenih u iregularnom prelasku bez da se dovode u pitanja zaštićena ljudska prava i privatnost tih osoba.

- 5) **Posvetiti osobitu pozornost u postupku različitim međunarodnopravnim obvezama vezanima uz status osoba kao *izbjeglica* ili *migranata*.** U pogledu prve kategorije, obveza na *non-refoulement* je (uz rijetke iznimke predviđene međunarodnim pravom), neupitna i dijelom je općeg običajnog međunarodnog prava, dok međunarodno migracijsko pravo takvu obvezu ne sadrži. Obveza je države ne primjenjivati nedopuštena odvratanja bez obzira radi li se o izbjeglicama ili migrantima.
- 6) **Evidentirati GPS koordinate kretanja policijskih ophodnji zelene granice.** Predlaže se da GPS koordinate postanu sastavni dio izvještaja kojeg ophodnje granične policije podnose nakon obavljenog nadzora granice. Evidentiranje GPS podataka treba urediti na način da se automatski generira „tracking“, a ne da se stvara dodatno administrativno opterećenje za policijske djelatnike. Navedeno s jedne strane omogućuje naknadnu osobnu identifikaciju svih policijskih djelatnika ukoliko bi iregularni migranti prijavili nepravilno/nezakonito postupanje, dok bi mjera istovremeno imala i preventivni učinak imajući u vidu svijest policijskih djelatnika da ih se može naknadno osobno identificirati – kako u smislu ekskulpirajuće neprisutnosti, tako i u smislu potencijalno inkriminirajuće prisutnosti na mjestu događaja.
- 7) **Izraditi i distribuirati interni pisani naputak kojim se policijskim djelatnicima nalaže da u poslovima zaštite državne granice i području iregularnih migracija moraju postupati po pisanim naputcima, dok usmene naputke koji od istih odstupaju ili im proturječe nisu dužni provoditi, već su dužni o istima bez odgode pisanim putem obavijestiti Ravnateljstvo policije i Mehanizam.** Time se s jedne strane sprječava nepravilno/nezakonito postupanje djelatnika policije po nepravilnim/nezakonitim usmenim naputcima/nalozima dok se s druge strane sprječava rukovodeće policijske službenike da takve naputke/naloge izdaju. Time se ujedno jasno definira procedura i kontakt za prijavljivanje kršenja takvog internog pisanog naputka MUP-a, što jamči pravovremeni interni i eksterni (Mehanizam) nadzor.
- 8) **Unaprijediti sustav praćenja predmeta/spisa s ciljem objedinjavanja svih informacija** na jednom mjestu i objediniti spise o tražiteljima azila/međunarodne zaštite Sektora za strance i granične policije.
- 9) **Izraditi zbirku dobre prakse postupanja policijskih službenika u sektoru iregularnih migracija.** Mehanizam je obaviješten ili se prilikom terenskog obilaska upoznao sa slučajevima u kojima su pripadnici granične policije spašavali ili organizirali transport i medicinsku pomoć migrantima. Također, pozitivan je i primjer prijevoza migranata do prihvatnog centra neoznačenim policijskim „kombi-vozilima“, a dobra je praksa i stalna raspoloživost prevoditelja na gotovo sve jezike kojima se migranti služe. Kao primjer dobre prakse navodimo i odnos policijskih službenika u PGP Slavonski Brod prema ranjivim skupinama: ženama i djeci, te njihov prijevoz neoznačenim vozilima u Prihvatište „Porin“ u Zagrebu.
- 10) **Zatražiti/koristiti proračunska i/ili EU sredstva za ujednačavanje kvalitete smještajnih uvjeta u svim postajama granične policije** jer je tijekom promatranja utvrđeno da smještajni kapaciteti pojedinih postaja granične policije ne zadovoljavaju minimalne standarde.

- 11) **Izraditi priručnik s preciznim opisom standardnih operativnih procedura** i jasnim razgraničenjem postupanja u zaštiti državne granice koja su dopuštena prema nacionalnom zakonodavstvu i međunarodnom te europskom pravu od nedopuštenih postupanja kojima se krše ljudska prava migranata i tražitelja međunarodne zaštite i osigurati da su sa sadržajem priručnika upoznati svi relevantni djelatnici MUP-a (temeljna policija, granična policija, interventna policija).¹³
- 12) **Unaprijediti izvor informacija za iregularne migrante** o npr. popisu graničnih prijelaza na kojima migranti mogu zatražiti azil u RH, napraviti web stranicu na svim jezicima s uputom kako u RH zatražiti azil, navesti kontakte, transparentno predstaviti uniforme granične policije i drugih jedinica koje obavljaju poslove zaštite granice (kako izgledaju, koje oznake imaju) te navesti kontakt za dojavu/prijavu u slučaju uočavanja osoba koje se kreću u (po)graničnom području u drugačijim uniformama.
- 13) **Usvojiti praksu da MUP u slučaju saznanja za nezakonitosti/incidente u postupanju policijskih djelatnika s iregularnim migrantima mora žurno izvijestiti Mehanizam** o događaju i poduzetim te planiranim radnjama. Radi se o mjeri kojom bi MUP prema Mehanizmu pojačao i ubrzao dijalog te imao mogućnost u takvim situacijama maksimalno iskoristiti ekspertizu Mehanizma.
- 14) **U konzultacijama sa Savjetodavnim odborom i MUP-om analizirati očekivanja i potrebe relevantnih dionika u odnosu na zadaće Mehanizma koje jasno nadilaze njegove postojeće zadane zadaće (a time i ovlasti te ustroj i rad).** Temeljem takve analize koja bi se provela u drugom stadiju rada kroz sljedećih 6 mjeseci, Mehanizam u suradnji s MUP-om može pripremiti prijedlog za proširenje Mehanizma, kako u pogledu zadaće i trajanja, tako i u pogledu normativnog okvira koji je za to nužan.

Popis korištenih izvora

- ¹ EU 'covered up' Croatia's failure to protect migrants from border brutality, The Guardian (15.06.2020.), dostupno na <https://www.theguardian.com/global-development/2020/jun/15/eu-covered-up-croatias-failure-to-protect-migrants-from-border-brutality> [22.11.2021.]; EU: Inquiry into European complicity in Croatian border violence against migrants and refugees 'significant', Amnesty International press release (10.11.2020.), dostupno na <https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2020/11/eu-inquiry-into-european-complicity-in-croatian-border-violence-against-migrants-and-refugees-significant/> [22.11.2021.]; Commissioner Johansson's speech at the European Parliament Plenary on the humanitarian situation of refugees and migrants at the EU's external borders (19.01.2021.), dostupno na https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/johansson/announcements/commissioner-johanssons-speech-european-parliament-plenary-humanitarian-situation-refugees-and_en [22.11.2021.].
- ² Croatia/EU: Strengthen Border Monitoring System - Effective Mechanism Needed: Independent, Broad Mandate, Adequate Resources, Human Rights Watch (02.08.2021.), dostupno na <https://www.hrw.org/news/2021/08/02/croatia/eu-strengthen-border-monitoring-system> [22.11.2021.].
- ³ New Pact on Migration and Asylum, European Commission, dostupno na https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_en [22.11.2021.].
- ⁴ Byrne, J. & Priestley, W. (September 2015, updated February 2017), Report On Police Oversight in the Council of Europe Countries, Council of Europe Publishing, dostupno na <https://rm.coe.int/police-oversight-mechanisms-in-the-coe-member-states/16807175dd> [22.11.2021.].
- ⁵ European Partners Against Corruption/European contact-point network against corruption (November 2011), Police Oversight Principles, dostupno na https://www.epac-eacn.org/fileadmin/Documents/Recommendations/Police_Oversight_Principles.pdf [22.11.2021.].
- ⁶ Među drugim ključnim međunarodnim preporukama/standardima kojima se pri svom formiranju vodio Mehanizam valja posebno istaknuti sljedeće: Recommendation CM/Rec(2021)1 of the Committee of Ministers to member States on the development and strengthening of effective, pluralist and independent national human rights institutions (Adopted by the Committee of Ministers on 31 March 2021 at the 1400th meeting of the Ministers' Deputies), dostupno na <https://rm.coe.int/0900001680a1f4da> [22.11.2021.]; Guidelines on National Preventive Mechanisms: UN. Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (12th sess., 2010, Geneva), dostupno na https://digitallibrary.un.org/record/695890/files/CAT_OP_12_5-EN.pdf [22.11.2021.]; Principles relating to the Status of National Institutions (The Paris Principles), dostupno na <https://www.un.org/ruleoflaw/files/PRINCI~5.PDF> [22.11.2021.].
- ⁷ European Partners Against Corruption/European contact-point network against corruption (November 2011), Police Oversight Principles, str. 5, dostupno na https://www.epac-eacn.org/fileadmin/Documents/Recommendations/Police_Oversight_Principles.pdf [22.11.2021.].
- ⁸ European Partners Against Corruption/European contact-point network against corruption (November 2011), Police Oversight Principles, str. 10, dostupno na https://www.epac-eacn.org/fileadmin/Documents/Recommendations/Police_Oversight_Principles.pdf [22.11.2021.].
- ⁹ European Partners Against Corruption/European contact-point network against corruption (November 2011), Police Oversight Principles, str. 11 i 12, dostupno na https://www.epac-eacn.org/fileadmin/Documents/Recommendations/Police_Oversight_Principles.pdf [22.11.2021.].
- ¹⁰ Nasilje nad migrantima: Povjerenica Johansson zadovoljna reakcijom Hrvatske: 'Uzeli su to iznimno ozbiljno, ministar je šokiran!' Johansson je održala sastanke u četvrtak navečer s ministrom Božinovićem i grčkim ministrom za migracije i azil Notisom Mitarachijem, HINA (08.10.2021.), dostupno na <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/povjerenica-johansson-zadovoljna-reakcijom-hrvatske-uzeli-su-to-iznimno-ozbiljno-ministar-je-sokiran-15108412> [22.11.2021.].
- ¹¹ Mehanizam ima uvid u spise po podnesenim pritužbama na navodno nezakonito postupanje prema iregularnim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite kao i Izvješća Ravnateljstva policije. Također, omogućen je razgovor s policijskim službenicima koji su sudjelovali u odabranom spisu, kao i sa podnositeljem pritužbe ako se isti nalazi na području Republike Hrvatske i ako na to pristane. Prilikom posjeta Prihvatilištu „Porin“ je tako primjerice obavljen je razgovor sa tražiteljicom azila koja je u svojem iskazu imala pritužbu na rad policijskih službenika. Provoditelji aktivnosti Mehanizma gotovo svakodnevno dobivaju podatke o zatečenim migrantima na području Republike Hrvatske čime im se omogućava praćenje situacije o njihovim kretanjima.
- ¹² Pristup podacima ovisan je o pravomoćnosti predmeta/spisa te povjerljivosti/klasifikaciji podataka.
- ¹³ Usp. FRA (2020), Praktični priručnik: Granične kontrole i temeljna prava na vanjskim kopnenim granicama, dostupno na https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-guidance-border-controls-and-fundamental-rights-pocket-edition_hr.pdf [29.11.2021.].

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA REPUBLIKE HRVATSKE, Ulica grada Vukovara 33, Zagreb, OIB: 36162371878 (dalje: MUP);

i

Udruga AKADEMIJA MEDICINSKIH ZNANOSTI HRVATSKE, Praška 2/III, 10000 Zagreb, OIB: 22710084385, (dalje: AMZH);

Udruga AKADEMIJA PRAVNIH ZNANOSTI HRVATSKE, Trg Republike Hrvatske 14, 10000 Zagreb, OIB: 08712093968 (dalje: APZH);

Udruga CENTAR ZA KULTURU DIJALOGA, Prilaz Safvet-bega Bašagića 1, 10000 Zagreb, OIB: 97119804777 (dalje: CKD);

Udruga HRVATSKI CRVENI KRIŽ, Ulica Crvenog križa 14, 10001 Zagreb, OIB:72527253659 (dalje: HCK);

Prof. dr. sc. Iris Goldner Lang, [REDACTED], [REDACTED], OIB: [REDACTED];

zaključili su dana 8. lipnja 2021. godine

SPORAZUM O SURADNJI RADI PROVEDBE NEZAVISNOG MEHANIZMA NADZORA POSTUPANJA POLICIJSKIH SLUŽBENIKA MINISTARSTVA UNUTARNJIH POSLOVA U PODRUČJU NEZAKONITIH MIGRACIJA I MEĐUNARODNE ZAŠTITE

Članak 1.

SVRHA

Sporazumom se uspostavlja Nezavisni mehanizam nadzora postupanja policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova u području nezakonitih migracija i međunarodne zaštite (dalje: Nezavisni mehanizam nadzora).

Članak 2.

POJMOVI

U smislu ovoga Sporazuma, pojam „neregularni migrant“ odnosi se na državljanina treće zemlje ili osobu bez državljanstva koja je prešla ili je pokušala prijeći državnu granicu Republike Hrvatske izvan graničnog prijelaza ili preko graničnog prijelaza izvan radnog vremena graničnog prijelaza, odnosno koja izbjegne graničnu kontrolu ili napusti područje graničnog prijelaza dok granična kontrola još nije obavljena.

Članak 3.

PROVODITELJI AKTIVNOSTI NEZAVISNOG MEHANIZMA NADZORA

Provoditelji aktivnosti Nezavisnog mehanizma nadzora (dalje: Provoditelji aktivnosti) imenovat će u roku od petnaest dana od potpisivanja ovog Sporazuma po dva predstavnika koji će neposredno provoditi aktivnosti Nezavisnog mehanizma nadzora (dalje: Neposredni provoditelji aktivnosti) te po jednog predstavnika za sudjelovanje u Koordinacijskom odboru.

Provoditelji aktivnosti dužni su u provedbi aktivnosti pridržavati se pozitivnih propisa Republike Hrvatske i europske pravne stečevine.

Logističku i administrativnu potporu Nezavisnom mehanizmu nadzora osigurava MUP, koji će u roku od petnaest dana od potpisivanja ovog Sporazuma imenovati službenika za kontakt radi osiguravanja nesmetane i pravovremene razmjene informacija i obavljanja drugih poslova kojima se omogućava izvršavanje aktivnosti Nezavisnog mehanizma nadzora.

Članak 4.

MJESTA PROVEDBE AKTIVNOSTI NEZAVISNOG MEHANIZMA NADZORA

Aktivnosti Nezavisnog mehanizma nadzora provodit će se na granici (graničnim prijelazima/policijskim postajama/policijskim upravama) Republike Hrvatske s Bosnom i Hercegovinom, Republikom Crnom Gorom i Republikom Srbijom te u prihvatnim centrima za strance.

Članak 5.

AKTIVNOSTI NEZAVISNOG MEHANIZMA NADZORA

Neposredni provoditelji provodit će sljedeće aktivnosti:

- promatranje postupanja policijskih službenika u mjestima iz članka 4. ovoga Sporazuma prema neregularnim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite u provedbi propisa koji reguliraju nadzor državne granice i pružanje međunarodne zaštite (dalje: Promatranje policijskog postupanja);
- najavljene posjete zelenoj granici;
- uvid u pravomoćno okončane spise po podnesenim pritužbama na navodno nezakonito postupanje prema neregularnim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite i uvid u aktivnosti i izvješća Ravnateljstva policije glede navodnog nezakonitog postupanja prema neregularnim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite (dalje: Uvid u spise).

Provoditeljima aktivnosti u ostvarivanju aktivnosti Nezavisnog mehanizma nadzora iz stavka 1. ovoga članka bit će po potrebi osigurana stručna pomoć prevoditelja i/ili tumača.

U provedbi aktivnosti iz stavka 1. ovoga članka, Provoditelji aktivnosti dužni su pridržavati se propisa o zaštiti osobnih podataka i tajnosti podataka.

Članak 6.

PROMATRANJE POLICIJSKOG POSTUPANJA

Neposredni provoditelji aktivnosti izvršit će ukupno 20 promatranja za vrijeme trajanja ovoga Sporazuma.

Promatranja iz stavka 1. ovoga članka mogu uključivati i najavljene posjete zelenoj granici.

Predstavnik MUP-a do 10. dana u mjesecu dostavlja Provoditeljima aktivnosti statističke izvještaje za prethodni mjesec koji sadrže informacije o svim neregularnim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite.

Na osnovi zaprimljenih statističkih izvještaja Provođitelji aktivnosti, temeljem prethodno utvrđenih kriterija, odabiru pojedinačne slućajeve za promatranje.

Provedba promatranja mođe biti najavljena ili nenajavljena.

Neposrednim provođiteljima aktivnosti omoguđit će se uvid u spis predmeta odabranog za promatranje, nazoćnost saslućanju neregularnog migranta i trađitelja međunarodne zašćite te pregled prostorija za zadržavanje i razgovor s neregularnim migrantom i trađiteljem međunarodne zašćite pod uvjetom da ta osoba na to pristane.

Najavljene posjete zelenoj granici Neposredni provođitelji aktivnosti provodit će u pratnji ovlašćenih djelatnika MUP-a ćijih su se uputa duđni pridržavati.

Neposredni provođitelji aktivnosti obvezni su pridržavati se uputa ovlašćenih djelatnika MUP-a o ogranićenju kretanja u zašććenim podrućjima (npr. granićni prijelazi, prihvatni centar za strance i dr.).

Neposredni provođitelji aktivnosti u roku od sedam dana od provedenog promatranja zajednićki sastavljaju pojedinaćno izvješće i dostavljaju ga Koordinacijskom odboru. Izvješće sadrži podatke i o izvršenoj najavljenoj posjeti zelenoj granici.

Ćlanak 7.

UVID U SPISE

Neposrednim provođiteljima aktivnosti bit će omoguđen uvid u spise po podnesenim prituđbama na navodno nezakonito postupanje prema neregularnim migrantima i trađiteljima međunarodne zašćite koji su postali pravomoćni unutar godine dana prije potpisivanja ovog Sporazuma odnosno u aktivnosti i izvješća Ravnateljstva policije glede navodnog nezakonitog postupanja prema neregularnim migrantima i trađiteljima međunarodne zašćite.

Ovlasti Neposrednih provođitelja aktivnosti iz stavka 1. ovoga ćlanka ne obuhvaćaju uvid u Informacijski sustav MUP-a.

Sluđbenik za kontakt MUP-a dostavit će Neposrednim provođiteljima aktivnosti u roku od petnaest dana od potpisivanja ovog Sporazuma popis pravomoćno okonćanih spisa iz stavka 1. ovoga ćlanka.

Neposrednim provođiteljima aktivnosti bit će omoguđen razgovor s policijskim sluđbenicima koji su postupali u odabranom spisu, te uz prethodnu suglasnost, i s podnositeljem prituđbe ako se isti nalazi na podrućju Republike Hrvatske i ako na to pristane.

Neposredni provođitelji aktivnosti u roku od sedam dana od ostvarenog uvida u spis zajednićki sastavljaju pojedinaćno izvješće i dostavljaju ga Koordinacijskom odboru.

Ćlanak 8.

KOORDINACIJSKI ODBOR

Koordinacijski odbor (dalje: Odbor) strućno usmjerava i upravlja aktivnostima Nezavisnog mehanizma nadzora, na osnovi pojedinaćnih izvješća Neposrednih provođitelja aktivnosti izrađuje završno izvješće o postupanju policijskih sluđbenika MUP-a u podrućju nezakonitih migracija i međunarodne zašćite te obavlja druge poslove u vezi upravljanja Nezavisnim mehanizmom nadzora.

Odbor ćini po jedan predstavnik Provođitelja aktivnosti.

Odbor odrđava sastanke najmanje jednom u tri mjeseca.

Voditelj Odbora, njegovog zamjenika i tajnika biraju između sebe ćlanovi Odbora većinom glasova.

Voditelj Odbora predstavlja i zastupa Odbor, usklađuje aktivnosti Nezavisnog mehanizma nadzora,

organizira i saziva sastanke Odbora i jednom u šest mjeseci predstavlja aktivnosti Nezavisnog mehanizma nadzora Savjetodavnom odboru kao neformalnom tijelu.

U slučaju spriječenosti, voditelja zamjenjuje zamjenik.

Tajnik Odbora obavlja administrativne poslove u vezi provedbe aktivnosti Nezavisnog mehanizma nadzora.

Na osnovi pojedinačnih izvješća Neposrednih provoditelja aktivnosti, Odbor izrađuje polugodišnje i završno izvješće. Završno izvješće izrađuje se u roku od trideset dana od posljednje aktivnosti Nezavisnog mehanizma nadzora. Sažetak završnog izvješća bit će javno objavljen na mrežnim stranicama MUP-a.

Članak 9.

FINANCIRANJE

Provedba aktivnosti Nezavisnog mehanizma nadzora financirana je sredstvima Europske komisije koja se uplaćuju u Državni proračun Republike Hrvatske.

Okvirni financijski plan troškova provedbe Nezavisnog mehanizma nadzora sastavni je dio ovoga Sporazuma.

Polovina iznosa troškova predviđena Okvirnim financijskim planom iz stavka 2. ovoga članka, bit će uplaćena na račun Provoditelja aktivnosti u roku od petnaest dana od dana uplate sredstava Europske komisije u Državni proračun Republike Hrvatske, a druga polovina u roku od šest mjeseci od potpisivanja ovoga Sporazuma.

Članak 10.

ZAVRŠNA ODREDBA

Nezavisni mehanizam nadzora uspostavlja se na vrijeme od jedne godine s mogućnošću produljenja.

Aktivnosti Nezavisnog mehanizma nadzora započinju danom zadnjeg potpisa ovog Sporazuma.

Potpisnici Sporazuma mogu istupiti iz istoga uz pisanu obavijest ostalim potpisnicima.

Odluka o istupanju stupa na snagu u roku od petnaest dana od dana upućivanja obavijesti iz stavka 3. ovoga članka.

Sporazum se zaključuje u šest (6) istovjetnih primjeraka od kojih svaka strana zadržava po jedan.

ZA MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA

Potpredsjednik Vlade i ministar

Dr. sc. Davor Božinović

Mjesto i datum: Zagreb, 2021.

KLASA: 018-01/19-01/607

URBROJ: 511-01-131-21-602

Za Udrugu AKADEMIJA MEDICINSKIH ZNANOSTI HRVATSKE

Predsjednica

Prof. dr. sc. Alemlka Markotić

Mjesto i datum: Zagreb, 08.06.2021.

Broj: 01-15-1/2021

Za Udrugu AKADEMIJA PRAVNIH ZNANOSTI HRVATSKE

Predsjednik

Prof. dr. sc. Davor Derenčinović, D. Derenčinović

Mjesto i datum: Zagreb, 08.06.2021.

Broj: _____

Za Udrugu CENTAR ZA KULTURU DIJALOGA

Predsjednik

Aziz Hasanović, Aziz Hasanović

Mjesto i datum: Zagreb, 8.6.2021.

Broj: 21.00D1/21-83

Za Udrugu HRVATSKI CRVENI KRIŽ

Izvršni predsjednik

Robert Markotić

Mjesto i datum: Zagreb, 08.06.2021.

Broj: 1004934-02-1-59-21/06-1

Prof. dr. sc. Iris Goldner Lang

Iris Goldner Lang

Mjesto i datum: ZAGREB, 8/6/2021.

Broj: _____